

IDUHeS, 2024; 7(1): 66-80

Doi: 10.52538/duhes.1441070

Derleme Makalesi – Review Paper

CUMHURİYETTEN GÜNÜMÜZE MİLLİ EĞİTİMDE BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR PROGRAMLARI

PHYSICAL EDUCATION AND SPORTS CURRICULUMS IN NATIONAL EDUCATION FROM THE REPUBLIC TO THE PRESENT

Fatma ÇELİK KAYAPINAR¹, Müge Meltem ZİLAN²

Özet

Beden eğitimi ve spor dersinin, cumhuriyetin ilk yıllarından günümüze gelinceye kadar geçirmiş olduğu değişimler ve müfredat programlarında yer edinebilmesi için yapılan değişikliklerin derlenmesi çalışmanın amacı olarak belirlenmiştir. Beden eğitimi ve spor dersinin bir ülkenin geleceği olan çocuklarımızın sağlıklı, zinde ve mutlu yetişebilmesi için çok önemli bir unsur olduğu inkâr edilemez. Başlangıçta beden terbiyesi (jimnastik) adı altında sadece askeri okullarda ve erkek okullarında uygulanan beden eğitimi derslerini daha çok fiziksel gücü vurgulamakta, öğrencilerin gelişim farklılıklarını dikkate almamaktaydı. 1923 yılından itibaren ders saatlerindeki ve ders içeriklerindeki yapılan değişikliklerle zamanla beden eğitimi dersinin sağlam temellere oturmasını sağlamıştır. 1930'lu yıllardan itibaren müfredat programlarına konulan beden eğitimi dersleri, 1980'li yıllardan itibaren yapılan değişikliklerle günümüz öğretim programlarının temelini oluşturmuş, 2005 yılından itibaren yapılandırmacı yaklaşımın benimsenmesi ve 2017 yılında güncellemelerin program üzerinde yapılması öğrencilerin ihtiyaçlarını ve öğretmenlerin uygulamada ki sıkıntılarını çözmeye noktasında önemli ivme kazandırmıştır. Çalışma ile cumhuriyetin ilk yılları olan 1923'ten günümüze kadar beden eğitimi ve spor dersi ve öğretiminin geçirdiği değişiklikler ile ilgili yapılan çalışmalar değerlendirilerek kapsamlı bilgi sunmak amaçlanmıştır. Bu araştırma nitel araştırma yöntemleri çerçevesinde geçmişte yaşanmış olay ve olguların araştırılmasını içeren tarihi yöntem ve konu ile ilgili yapılan çalışmaların kapsamlı şekilde incelenerek raporlandığı doküman inceleme çalışması olup 1923 yılından 2022 yılına kadar yürürlüğe giren öğretim programları, genelge, yönetmelik, talim terbiye kurulu kararları, gazete arşivleri, eğitim şuraları, basılı yayın ve elektronik kaynaklar değerlendirmeye alınarak hazırlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Cumhuriyet, Beden Eğitimi, Spor, Öğretim Programı

Abstract

The changes that the physical education and sports course has undergone from the first years of the republic to the present day and the efforts made to include it in the curriculum programs, it cannot be denied that physical education and sports course is a very important element for our children, who are the future of a country, to grow up healthy, fit and happy. In the beginning, physical education classes, which were initially implemented only in military schools and boys' schools under the name of physical training (gymnastics), emphasized physical strength and did not take into account the developmental differences of students. From 1923 onwards, with the changes made in the course hours and course content, the physical education course became well-established over time. Physical education courses, which have been included in the curriculum programs since the 1930s, have formed the basis of today's curricula with the changes made since the 1980s, and the adoption of the constructivist approach since 2005 and the updates made on the program in 2017 have gained significant momentum in solving the needs of students and the problems of teachers in practice. Study was conducted to provide comprehensive information by evaluating the studies on the changes in the physical education course and teaching from 1923, the first years of the republic, to the present day. This research is a document review study in which the historical method, which includes the investigation of events and phenomena experienced in the past within the framework of qualitative research methods, and the studies conducted on the subject are comprehensively examined and reported, and it was prepared by evaluating the curricula, circulars, regulations, decisions of the Board of Education, newspaper archives, educational councils, printed publications and electronic resources that came into force from 1923 to 2022.

Keywords: Republic, Physical Education, Sports, Curriculum

Geliş Tarihi (Received Date): 21.02.2024, Kabul Tarihi (Accepted Date): 03.04.2024, Basım Tarihi (Published Date): 30.05.2024. ¹ İzmir Demokrasi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Egzersiz ve Spor Bilimleri Bölümü, İzmir, Türkiye, ² İzmir Demokrasi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Spor Bilimleri Anabilim Dalı, İzmir, Türkiye. **E-mail:** fatma.celik@idu.edu.tr **ORCID ID's:** F.Ç.K.; <https://orcid.org/0000-0002-2159-1706>, M.M.Z.; <https://orcid.org/0009-0001-6996-9843>.

1. GİRİŞ

Beden eğitimi ve spor dersleri ve öğretim programları geçmişten günümüze değin insanların fiziksel sağlığına önem vermeyi amaçlayan temeller üzerine oturtulmuş ve günümüze gelinceye kadar birçok değişim geçirerek en iyiyi bulma yolunda eğitimcilerin, akademisyenlerin ve ülke politikalarının gündeminde yer almıştır. Beden Eğitimi ve spor dersleri tarih sahnesine ilk olarak gymnastik (jimnastik) ismiyle İsveç'te geliştirilen bir egzersiz programı olarak çıkmıştır ve İsveçli spor eğitimcisi Pehr Henrik Ling tarafından geliştirilerek İsveçli askerlerin eğitiminde kullanılmıştır. Beden eğitimi ve spor derslerinin modern anlamda öğrencilere verilmeye başlanması 19. yüzyıl sonlarına dayanmakta olup daha çok askeri okullarda erkek öğrencileri kapsayan askeri eğitimler üzerine disipline denilmekteydi. Zamanla bu uygulamadan uzaklaşarak kız ve erkek tüm öğrencileri kapsayan çeşitli sporları bünyesinde bulunduran (voleybol, futbol, basketbol, yüzme vb.) bir disiplin haline gelmiştir. Ülkemiz tarihinde de Jimnastik adı ile başlayan ders zaman içinde değişime uğrayarak beden eğitimi dersi ve en son beden eğitimi ve spor dersi adıyla okullarda hayat bulmuş, fiziksel sağlığın yanında ruhsal ve sosyal gelişimin de lokomotifini olma yolunda anlam kazanmıştır. Öğretim programlarımızın cumhuriyetin ilk yıllarında davranışçı yaklaşımla yapılandırılması zaman içinde değişerek öğrenciyi aktif kılan kalıcı öğrenme yaşantıları sağlayan yapılandırmacı yaklaşımların uygulanması aşamasına yönlendirmiştir. Yaşanan bu değişim beden eğitimi ve spor derslerinin içeriğinin zenginleşmesi açısından etkin bir yapı oluşmasını sağlamıştır. Ülkemiz tarihinde oldukça yeni bir çalışma alanı olan beden eğitimi ve spor bilimlerinin değişimi ve geleceğinin tahmini, geçirmiş olduğu değişimi anlamaktan geçmektedir. Bu nedenle çalışmanın amacı cumhuriyetin ilk yıllarından günümüze beden eğitimi ve spor dersi ve öğretiminin geçirdiği değişiklikler ile ilgili ulaşılabilen literatürün incelenerek raporlanması, kapsamlı bilgi sunmak olarak belirlenmiştir.

2. YÖNTEM

Derleme çalışmaları, merak edilen bir konu ile ilgili yapılmış olan araştırmaların incelenmesi, sentezlenmesi ve o konuya ait araştırmaların tek bir kaynaktan toplanarak özeti sunmayı amaçlar. Herhangi bir konu üzerinde uzmanlaşmış kişilerce farklı yollarla belirli bir yöntem takip edilmeksizin farklı kaynaklar taranarak elde edilen bilgilerin derlendiği çalışmalardır (Karaçam, 2013, ss. 26-33). Tarihsel araştırma metodu ile geçmişte yaşananların değişim ve gelişiminin öğrenilmesi, idrak ederek açıklanabilir olması amacıyla yayın ve kaynakların incelendiği çalışmalardır (Şinforoğlu, 2015, ss.56-65). Araştırma nitel araştırma yöntemlerinden doküman inceleme çalışması şeklinde yapılandırılmıştır.

3. BULGULAR

Cumhuriyetimizin ilk yıllarında eğitimimizi sağlam temellere oturtmak amacıyla duyulan ihtiyaç neticesinde bir arayış ve araştırma içine girilerek yabancı eğitim bilimcilerden yardım ve destek istenmiştir. Yapılandırmacı eğitim yaklaşımının kurucusu J. Dewey ülkemizi

1924 yılında ziyaret etmiş ve eğitim sistemimizi inceleyerek hazırladığı raporda Türkiye'yi "aşırı merkezileşme" ve "maarif vekaletinde çeşitliliğin esas alınması" gerektiği şeklinde ifadelerle yer vermiştir (Gazo, 1996, ss. 15-42).

John Dewey, 1924 yılında Türk eğitim sistemini değerlendirdiği raporunda beden eğitimi ve spor derslerinin önemine vurgulamıştır (Eski, 2017, ss. 469-474) ve raporda okul alanlarının sadece öğrencilerin değil halkın da spor yapabileceği şekilde tasarlanması gerektiğine dikkat çekmiştir (Dewey, 1939, ss.54). 14 Ağustos 1923 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne sunulan Temsilciler Meclisi Yürütme Kurulu Programının 6. maddesinde şu cümle yer almaktadır: "*Bireyin bedeni, akıllı gibi ahlaki ve sosyal yetenekleri, bunun için de Dar'ülmüallimin spor eğitim kurumu açmak ve izcilik teşkilatını sosyal bazda kademeli olarak desteklemek amaçlanıyor.*" bu ifade ile beden eğitimi ve spor dersleri zorunlu ders olarak kabul edileceği ve beden eğitimi öğretmenlerinin yetiştirildiği okulda izciliğe ağırlık verileceği, ayrıca beden eğitiminin tüm ilkelere uyulacağı bildirilmektedir (Gülüm, 2008, ss.23-24).

Meslek haline getirilmesi amacıyla beden eğitimi öğretmeni yetiştirme görevi, beden eğitiminin gelişmesi için büyük çaba harcayan Selim Sırrı Tarcan'a "devlet sorumluluğu" olarak verilmiştir (Arun, 1990, ss. 9-13). 1923 yılında Ankara'da Milli Eğitim Bakanı olarak görev yapan İsmail Safa Özler, yeni Türkiye Cumhuriyeti'nin eğitim politikasının belirlenip tartışıldığı ve güncel eğitim konularının belirlendiği bir bilim kurulu topladı. Eğitimciler alanlarında uzman kişilerdi ve eğitimde ne gibi önlemlerin alınabileceğini araştırmak üzere ilköğretim, ortaöğretim, ulusal ve bilimsel kuruluşlar, keşif, eğitim kurumları ve yürütme daireleri olmak üzere beş ayrı kurul oluşturuldu. Misyon planı 26 maddeden oluşmaktaydı, 12. maddesi ise "Terbiye-i Bakaniye Darülmüallimi"nin faaliyete geçirilmesini şart koşuyor ve okulun kuruluş aşamalarını ve esaslarını açıklıyordu (Unat, 1964, ss.36).

20 Aralık 1925'te Milli Eğitim Bakanı olan Mustafa Necati Bey, eğitimle ilgili komiteler oluşturmuş ve yaptığı çalışmalar sonucunda ilk olarak Beden Terbiyesi Komisyonu'nu kurmuştur (Ergün, 1982, ss. 203). 1926 yılında Selim Sırrı Tarcan, Chiapa Kadın Normal Mektebi'nde beden eğitimi teori ve uygulaması, oyun, beden eğitimi, tıbbi Cimmastik ve masaj konularında dokuz ay süren dört kurstan oluşan, beden eğitimi öğretmeni yetiştirme kursu açtı (Bilir, 2008, ss. 145-150).

Üç Mart 1924'te Türkiye Büyük Millet Meclisi, erkek ilkokullarının birinci, ikinci ve üçüncü sınıflarında iki saat beden eğitimi ve spor dersi verilmesini öngören "Tevhid-i Tedrisat Kanunu"nu (Tevhid Eğitimi Kanunu) kabul etti. Beden eğitimi ve spor dersi üçüncü sınıflarda iki ve beşinci sınıflarda haftada bir saatle başladı (Fer, 2005, ss.4). İzcilik, beden eğitimi ve spor dersinin önemli bir parçası haline gelmiştir ve 1926 yılında Milli Eğitim Bakanlığı, tüm okullarda izci aşiretlerinin kurulmasını zorunlu kılan bir genelge yayınladı (Unat, 1964, ss.36). 1928 yılında Türk Gençlik Teşkilatlarından Türk Vatandaşlarına Yardım Hakkında Kanun'un yayımlanmasıyla birlikte izcilik faaliyetleri kontrol altına alınmış ve düzenli olarak yürütülmüştür (Abalı, 1974, ss.96). Selim Sırrı Tarcan, gelişmiş ülkelerde beden eğitiminin tarihsel sürecini karşılaştıran "Beden Eğitimi Tarihi" adlı bir çalışma yapmış ve kitap halinde yayınlamıştır (TTK, 1928). Böylece ders, 1927 yılında lisenin ikinci yarısında birinci ve ikinci sınıf öğrencileri haftada iki saat, üçüncü sınıf ve ortaokul öğrencileri ise haftada bir saat almaya başlamıştır (Yücel, 1993, ss.125).

1928 Maarif Disiplin Kurulu kararına bakıldığında, müdürün beden eğitimi ders notlarının ortalama notlara dahil edilip edilmeyeceği sorusuna yanıt olarak bu konuyla ilgili karar şu şekilde olmuştur: "*Lise ve ortaokullara yönelik yönergelerin net olmaması nedeniyle her okula dikiş, testere, müzik, çizim ve beden eğitimi derslerinin olup olmadığını soranların genel toplam içinde sayılacağı ve sınıf sınavlarında geçerliliğinin devam edeceği öğrenildi.*

Kalite Kontrolü: Ortaokul Dikiş, Dikiş, Sayılar, Çizim ve Çizim dersleri sınıf yükseltmede de diğer derslerde olduğu gibi geçerlidir, bu derslerde ortalama veya kötü not alan öğrenciler yoklama ve yükselme sınavlarına gönderilir, Müzik ve Ayin sadece bu sene içindir. Beden Eğitimi derslerinde hem öğrencilerin bir sınıfa yükseltilmesi hem de kalitenin tüm okullara sağlanması kararlaştırıldı” (Tazegül, 2022; Kırpık, 2014, ss. 138-154).

1929 yılında yayınlanan birinci İlkokullar Yönetmeliği'nin amacı şöyle ifade ediyordu:

“İlköğretim çağındaki çocuklara en gerekli bilgi ve becerileri kazandırmak, onların hem bedensel hem de zihinsel olarak en sağlıklı alışkanlıklara sahip olmalarını sağlamak” olarak ifade edilmiştir.

Genç neslin okula başladıkları ilk günden itibaren toplumsal güce ve yeteneğe dayalı ilerici bir düzen içinde yetişmeleri, millî topluma ve Türkiye Cumhuriyeti'ne zihinsel-fiziksel olarak en faydalı şekilde uyum sağlayabilme becerisini kazanmaları gerekmektedir (Cicioğlu, 1985, ss.97). 1929 yılına gelindiğinde Dr. Şükrü Hazım Bey beden eğitimi toplantısına başkanlık etmiştir (Vakit gazetesi, 3 Nisan 1929: 4). Mayıs 1929 sonunda İsviçreli spor uzmanları Bayan Nierman ve Bay Yongsen'in sözleşmeleri sona ermek üzere iken 30 Temmuz 1929'da bir süre daha uzatılmıştır (T.T.K.K, 97).

Beden eğitiminin modernleşmesinin bir diğer adımı da Selim Sırrı Tarcan'ın 1933 yılında yazdığı ve köy okullarında uygulanan "Köy Okullarında Beden Eğitimi" kitabıdır. Tarcan, güneş ışığı ve havanın yanı sıra su ve egzersizin de doğanın verdiği hediyeler arasında yer aldığını, köylülerin bu iki hediyeyle faydalanmadığını, vücutlarının sudan geçmediğini, geceleri kıyafet değiştirmediklerini, yerde halı üzerinde ya da ahşap bir kanepede uyduklarını ifade etmektedir (Tarcan, 1933, s.2).

Kırsal kolejlerdeki beden eğitimi derslerinin amacı, öğrencilere vücutlarını sistemli ve uyumlu bir şekilde kullanmalarını sağlamak, hareket ve çeviklik yapıları kazandırmak, direnç ve iklimsel zorlukların üstesinden gelme yeteneği kazandırmak, yaşam boyu kazanılabilecek atletik yetenekleri geliştirmek, hem beden hem de ruhen disiplinli, güçlü bir nesil yetiştirmektir. Köy enstitülerinde birinci sınıftan beşinci sınıfa kadar her hafta "Beden eğitimi ve ulusal oyunlar" adı altında yürüyüş, dağcılık, binicilik, bisiklet, motosiklet, kayak, kizak, güreş gibi etkinliklerin yer aldığı bir saatlik beden eğitimi dersi düzenlenmekteydi. Beden eğitimi müfredatı, vücudun doğal gelişimini bozmayacak şekilde uygulanmakta olup, cimmastik ve yer egzersizleri gibi temel hareketler, koşma, atma, ip çekme gibi atletizmin temel hareketleri ile eğitici ve öğretici temellere dayanmaktadır. Akademiye beden eğitiminde öğretilen beceriler: sabah cimmastığı, milli oyunlar, spor antrenmanları ve bölgesel yarışmalar olmak üzere dört ayrı etkinlikte düzenlenmektedir (Bilir, 2008, ss. 145-150).

Tablo 1. Köy Okullarında Beden Terbiyesi Ders İçeriği

Sınıf I	Sınıf II	Sınıf III
10 dk kolay hareketler	8 dk kolay hareketler	6 dk kolay hareketler
12 dk. oyun	10 dk. oyun	10 dk. oyun
6 dk tatbikat, 2 dk tenkit	8 dk tatbikat, 4 dk tenkit	10 dk tatbikat, 4 dk tenkit
Toplam 30 dk.	Toplam 30 dk.	Toplam 30 dk.

(Tarcan, 1933)

1931 yılında beden eğitimi derslerinde, zayıf bünyeli çocukların derslerde zorlandıkları ayrıca gıda alımlarının bireysel farklılıklar gösterdikleri vb. gibi faktörler göz önünde bulundurularak değişikliklere gidilmesi ön görülmüş, beden eğitimi dersleri yeniden düzenlenmiş ve her okulda öğrencinin sağlığa yaralı şekilde, ekonomik durumuna göre ayrı zümrelerce beden terbiyesi derslerinin uygulanması kararı alınmıştır (Akşam Gazetesi,14 Haziran 1931:3). Ayrıca beden eğitimi dersleri İsveç usulü ile Çekoslovakya okullarında uygulanan Sokol sistemi kullanılmıştır (Akşam Gazetesi, 16 Haziran 1931:4).

Milli Eğitim, 1931 yılının eylül ayında ortaokul kısmında beden terbiyesi öğretmeni olmak isteyenler için İstanbul Kız Muallim Mektebi'nde kurs açarak (Vakit Gazetesi, 5 Temmuz 1931), kursta başarılı olanların orta okullarda beden eğitimi öğretmeni olarak atanması kararını almıştır (Akşam Gazetesi 6 Temmuz 1931:4; 9 Temmuz 1931:10). 1932 yılına gelinceye kadar İsveç usulü Sokol cimmastik modeli uygulanırken aynı yıl içinde bu uygulamanın yeterli olmadığı ve bunun yanında milli kültürümüze uygun herkesin severek yapabileceği "Türk Cimmastik Modeli" oluşturma fikri gündeme getirilmiştir (Özmaden, 1999, ss.148-149).

Ankara'da ilk defa 1933 yılında Maarif Vekili (Milli Eğitim Bakanı) başkanlığında, beden eğitimi kongresi toplanmış olup kongreye beden terbiyesi müfettişleri, muallimler iştirak etmiştir (Cumhuriyet Gazetesi, 4/1/1933:2). Aynı yıl Maarif Vekilliği (Milli Eğitim Bakanlığı) bünyesinde 15 Haziran 1935 tarih ve 2273 sayılı kanunla, bakanlığın okullarda ve okul dışında beden eğitimi ve izcilik faaliyetlerinin tek elden sistemli ve disiplinli şekilde yürütmesi amacıyla "Beden Terbiyesi İzcilik Müdürlüğü" kurulmuştur (Abalı, 1974, ss.96).

1926 yılından bugüne uygulanan ilkökul ders programında 1935 yılında yapılan değişiklikle ilkökul birinci, ikinci ve üçüncü sınıflarda beden eğitimi dersi cimmastik dersi adı ile haftada iki saat uygulanırken 4 ve 5'inci sınıflarda haftada bir saat uygulamaya konulmuştur (Gülüm, 2008, ss.25).

1938 yılında Ankara'da Genel Beden Terbiyesi direktörlüğünce yapılan incelemeler sonucunda lise ve ortaokullardaki beden eğitimi ders saatlerinde değişikliğe gitme ihtiyacı duyulmuş ve beden eğitimi ders saatlerinin 2 saate, daha sonra da 3 saate çıkarılmasına karar verilmiştir (Kurun Gazetesi, 5 Mayıs 1938:2). Aynı yıl içerisinde ortaöğretim ve üniversite öğrencilerinin spor yapmaları konusunda talim ve terbiye dairesine talimatname verilerek bütün yüksekokullarda, liselerde ve kız liseleri de dahil edilerek, birer spor yurdu kurulacağı belirtilmiştir (Kurun Gazetesi, 2/10/1938).

Beden Terbiyesi Kanunu'na ilişkin 1938 yılında TBMM toplantı açılış yılında Başbakan Celâl Bayar nutkunda; Atatürk'ün hasta yatağında "Türk gençliğinin kültürde olduğu gibi spor sahasında da ideale ulaştırılması için yüksek Kamutay'ın kabul ettiği Beden Terbiyesi Kanunu'nun tatbikına geçildiğini görmekte memnunum." sözlerine yer vermiştir. Beden Eğitimi dersi 1980'li yıllara gelindiğinde ilkökul düzeyinde tüm sınıf seviyelerinde üçer saat uygulanmaktayken 1992 yılında yapılan değişiklikler ile birlikte beden eğitimi ders saatleri ilkökullarda tüm sınıf seviyelerinde azaltılarak üçer saatten ikişer saate indirilmiştir (Kalemoğlu, 2011, ss.23).

1981 yılı itibariyle engelli öğrencilerin bedensel gelişiminin önemi dikkate alınmış olup, 10'uncu Millî Eğitim Şurası sonrasında ortaöğretim kurumları ile temel eğitim okullarında yayınlanan talimatnamede; "beden eğitimi, spor ve izcilik faaliyetleri "özel gereksinimli insanların sağlığa kavuşturulmaları için ele alınacak en iyi tedavi alanıdır" şeklinde belirtilerek engelli öğrencilerin beden sağlığı açısından önemli bir adım atılmış olmaktadır.

Beden eğitimi ve spor kavramı, ilk kez 1982 yılında Türkiye Cumhuriyeti Anayasasına girmiştir. Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün spor düşünceleri ve sporun önemi "Atatürk İnkılâp ve İlkelerinin Öğretim Esasları Yönergesi" çerçevesinde ele alınmış ve bu fikirlerin beden eğitiminde ders içerikleriyle bütünleştirilmesinin gerekliliği ortaya konmuştur (Tebliğler Dergisi, 2104). İlköğretim kurumlarında, 8 yıllık ders programlarının bütünlüğünü sağlamak amacıyla Talim ve Terbiye Kurulu (TTKB), 3 Aralık 1987 tarih ve 232 sayılı kararıyla beden eğitimi ders programlarını oluşturmuş, 1988 yılında kitaplaştırılarak program olarak yayımlanmıştır (Demirhan, 1992, ss.36-46). Müfredat, 1968 yılında beden eğitimi müfredatının revize edilmesiyle uygulamaya konulmuş, 1987'lerde yeniden ele alınarak geliştirilmiş ve 2000'li yıllara kadar uygulanmaya ve kullanılmaya devam edilmiştir (Çelik, 2010, ss.60). 1997-1998 yılları arasında ülkemiz eğitim sisteminde yapılan reformlarla ilköğretim kademesinde sekiz yıl kesintisiz eğitim uygulanmaya başlanmıştır (Resmî Gazete, 11 Nisan 2012:28261).

Temel Eğitim Genel Müdürlüğü, 8 yıllık kesintisiz eğitime geçişle birlikte Talim ve Disiplin Kurulu kararı doğrultusunda haftalık ders saatlerini değiştirmiş, temel eğitimin 1. kademesinde beden eğitimi ve spor dersleri, 2013 yılında 2 saate indirilerek müfredata eklenmiştir (Yaylacı, 1998, ss.95-106). Beden eğitimi ve spor derslerinin ilk aşaması; ağırlıklı olarak öğrencilerin materyalleri anlamaları, oyun alanını öğrenmeleri, vücut ve vücut kısımlarını anlamaları, çeşitli hareketleri anlama düzeyinde etkili bir şekilde yararlanılması ve uygulanması, ikinci aşamada ise; öğrencilere öğrenme olanağı sağlanmasıdır (İleli, 2007, ss.25-26).

Beden eğitimi ve spor ders müfredatı, 2006 yılından itibaren yapılandırmacı yaklaşıma dayalı yapısal değişikliklere uğramış, davranışsal yaklaşımdan vazgeçilerek yapılandırmacı yaklaşım benimsenmiştir (MEB, 2006). 2009 yılında psikomotor, bilişsel ve duyuşsal alanlarda beden eğitimi ve spor dersleri, öğrenme alanları (spor bilgi ve becerileri, beden kültürü ve milli farkındalık) ve alt çalışma alanları (genel spor bilgi ve becerileri ile özel spor bilgi ve becerileri) düzenlenerek kazandırılmıştır (MEB, 2009).

2012 yılında uygulamaya konulan 4+4+4 eğitim sistemi örgün eğitimde yapısal bir değişikliği de beraberinde getirmiştir. Bu sistem 4 yıllık ilkököl, 4 yıllık ortaokul ve 4 yıllık liseden oluşmuştur. Bu değişiklik sonucunda beden eğitimi dersleri toplam 12 yılı kapsayacak şekilde genişletilmiştir (T.C. Resmi Gazete, 2012). Bu uygulama üç aşamaya ayrılmıştır. 4 yıllık ilköğretim okullarında gerçekleştirilen ilk aşamada ise "oyun ve fiziki etkinlikler" adı verilen ders, sınıf öğretmenleri tarafından işlenmektedir. Ortaokullarda gerçekleşen ikinci aşamada ise ders "Beden Eğitimi ve Spor" adıyla anılmaktadır. Son olarak birinci kademe ortaöğretim kademesinde derse "Beden Eğitimi" adı verildi (MEB, 2009). İlkokullarda Oyun ve fiziksel etkinlikler dersi iki temel öğrenme alanı "Hareket Yetkinliği" ve "Aktif ve Sağlıklı Yaşam" şeklinde tasarlanmış olup bu dersin temel amacı; öğrencilerin fiziksel aktivitelere katılımını teşvik ederek, fiziksel, duygusal, sosyal ve bilişsel becerilerinin gelişimine katkıda bulunmak, birinci düzeydeki öğrencilerin eğitim ihtiyaçlarına öncelik vermektir (MEB, 2012). İlkokul birinci sınıftan üçüncü sınıfa kadar "Oyun ve Fiziki Etkinlikler" dersi haftada beş ders saati, dördüncü sınıflarda iki ders saati olarak uygulanmakta olup ortaokullarda zorunlu beden eğitimi ve spor dersi beşinci sınıflardan sekizinci sınıflara kadar haftada iki ders saati ve ayrıca seçmeli ders olarak uygulamaya konulmuştur (TTKB, 2014). Farklı lise türlerinde zorunlu beden eğitimi ve spor dersi haftada iki ders saati olarak uygulanmakta iken seçmeli ders adı altında okutulmaktadır (TTKB). 2009 yılında başlatılan ortaöğretim program, 2017-18 yıllarında yeniden oluşturulmuş, eğitim alanları ve ders çıktılarında değişiklikler yapılmıştır. 2018 yılında yeniden yapılandırılan müfredatta halen uygulamada olan programın bir bölümünü oluşturmakta olup, her iki programa da "Hareket Yetkinliği", "Hareket Kavramları, İlkeleri ve İlgili Hayat Becerileri" adı verilen öğrenme alanı altında yer verilmiştir. Alt öğrenme

alanlarının temel amacı, “İlgili Yaşam Becerileri”, “Hareket Stratejileri ve Taktikleri”ni kazandırmak iken, Aktif ve Sağlıklı Yaşam Öğrenme alanı altında yer alan alt öğrenme alanlarının ortak amacı, “Düzenli Fiziksel Aktivite”, “Fiziksel aktivite kavramları, ilkeleri ve ilgili yaşam becerileri”, “Kültürel mirasımız ve değerlerimiz” konularının tanıtılması, ikincil amaç ise “Spor Bilinci ve Organizasyonları”nın kazandırılmasıdır (MEB, 2018). Beden eğitimi ve spor dersleri güncel ve temel değerlerimizin öğrencilere aktarılmasında önemli bir role sahiptir. Bu bakış açısıyla 2018 yılında güncellenen müfredatla temel değerler yeniden kavramlaştırılarak düzenlenmiştir (MEB, 2018). En son altı yıl önce güncellenen beden eğitimi ve spor ders planı, ortaokul 5-8. sınıf öğrencilerine yönelik "hareketler" ile "aktif ve sağlıklı yaşam" konularını içermektedir. Farklı sınıf seviyelerindeki öğrencilerin gelişimsel ihtiyaçlarının ve eğitimsel önceliklerinin ele alınması amaçlanmıştır. Ayrıca “beden eğitimi ve spor” alanının fiziksel, sosyal ve entelektüel yetenekleri geliştirme potansiyelinden yararlanmak amacıyla bu boyutlara ilişkin kazanımlar da müfredatın bir parçası haline getirilmiştir (MEB 2018). Güncel müfredatın önemli bileşenlerinden birinin de öğretmen ve öğrencilerin programın hedeflerine ulaşmasında yardımcı olmak amacıyla “Fiziksel Aktivite Kartları (FEK)” kullanılmasıdır (MEB 2018).

Tablo 2. Öğrenme Alanları ve Sınıf Düzeylerine Göre Kazanım Sayısı (MEB, 2018)

Öğrenme Alanı	Alt Öğrenme Alanı	Sınıf Düzeyi			
		5	6	7	8
		Kazanım Sayısı	Kazanım Sayısı	Kazanım Sayısı	Kazanım Sayısı
Hareket Yetkinliği	Hareket Becerileri	7	8	8	5
	Hareket kavramları, ilkeleri ve hayat becerileri	9	9	10	12
	Hareket stratejileri ve taktikleri	2	2	1	1
Spor Kültürü ve Ulusal Bilinç	Düzenli fiziksel etkinlik	1	1	2	2
	Fiziksel etkinlik kavramları, ilkeleri ve ilgili hayat becerileri	7	6	5	6
	Kültürel birikimlerimiz ve değerlerimiz	5	5	4	4
Toplam		31	31	30	30

Tablo 3. Dokuzuncu Sınıf Öğretim Programının Kazanım Sayıları ve Süreleri

Öğrenme Alanı	Alt Öğrenme Alanı	Kazanım Sayısı	Süre/Ders saati	Oran (%)
Hareket Yetkinliği	Hareket Becerileri	8	22	31
	Hareket kavramları, ilkeleri ve hayat becerileri	12	26	36
	Hareket stratejileri ve taktikleri	2	4	5
	Düzenli fiziksel etkinlik	2	3	6

Aktif ve Sağlıklı Hayat	Fiziksel etkinlik kavramları, ilkeleri ve ilgili hayat becerileri	6	7	10
	Kültürel birikimlerimiz ve değerlerimiz	5	5	7
	Spor Bilinci ve organizasyonları	6	5	7
Toplam		41	72	100

Tablo 4. 10. Sınıf Öğretim Programının Kazanım Sayıları ve Süreleri (MEB, 2018)

Öğrenme Alanı	Alt Öğrenme Alanı	Kazanım Sayısı	Süre/Ders saati	Oran (%)
Hareket Yetkinliği	Hareket Becerileri	4	16	22
	Hareket kavramları, ilkeleri ve hayat becerileri	11	24	34
	Hareket stratejileri ve taktikleri	2	4	5
Aktif ve Sağlıklı Hayat	Düzenli fiziksel etkinlik	1	4	5
	Fiziksel etkinlik kavramları, ilkeleri ve ilgili hayat becerileri	6	10	14
	Kültürel birikimlerimiz ve değerlerimiz	2	6	8
	Spor Bilinci ve organizasyonları	7	8	12
Toplam		33	72	100

Tablo 5. 11. Sınıf Öğretim Programının Kazanım Sayıları ve Süreleri (MEB, 2018)

Öğrenme Alanı	Alt Öğrenme Alanı	Kazanım Sayısı	Süre/Ders saati	Oran (%)
Hareket Yetkinliği	Hareket Becerileri	11	20	28
	Hareket kavramları, ilkeleri ve hayat becerileri	11	25	35
	Hareket stratejileri ve taktikleri	2	4	5
Aktif ve Sağlıklı Hayat	Düzenli fiziksel etkinlik	2	3	4
	Fiziksel etkinlik kavramları, ilkeleri ve ilgili hayat becerileri	5	8	11
	Kültürel birikimlerimiz ve değerlerimiz	4	6	8
	Spor Bilinci ve organizasyonları	7	8	12
Toplam		39	72	100

Tablo 6: 12. Sınıf Öğretim Programının Kazanım Sayıları ve Süreleri (MEB, 2018)

Öğrenme Alanı	Alt Öğrenme Alanı	Kazanım Sayısı	Süre/Ders saati	Oran (%)
Hareket Yetkinliği	Hareket Becerileri	9	20	28
	Hareket kavramları, ilkeleri ve hayat becerileri	11	25	35
	Hareket stratejileri ve taktikleri	2	4	5
	Düzenli fiziksel etkinlik	2	3	4

Aktif ve Sağlıklı Hayat	Fiziksel etkinlik kavramları, ilkeleri ve ilgili hayat becerileri	5	8	11
	Kültürel birikimlerimiz ve değerlerimiz	4	6	8
	Spor Bilinci ve organizasyonları	6	6	9
Toplam		39	72	100

Tablo 7: Beden Eğitimi Öğretim Programının Yıllara Göre Karşılaştırılması (MEB, 2018)

Öğrenme Alanı	Alt Öğrenme Alanı	Kazanım Sayısı	Kazanım Sayısı	Kazanım Sayısı	Kazanım Sayısı	
		9	10	11	12	
2017 ve 2018 Programları	Hareket Yetkinliği	Hareket Becerileri	8	9	4	4
		Hareket kavramları, ilkeleri ve hayat becerileri	12	11	11	11
		Hareket stratejileri ve taktikleri	2	2	2	2
	Spor Kültürü ve Ulusal Bilinç	Düzenli fiziksel etkinlik	2	2	1	2
		Fiziksel etkinlik kavramları, ilkeleri ve ilgili hayat becerileri	6	5	6	5
		Kültürel birikimlerimiz ve değerlerimiz	3	4	2	2
		Spor Bilinci ve organizasyonları	6	6	7	5
	Toplam		41	39	33	31

Tablolar incelendiğinde öğrenme alanlarının isimlerinde değişikliğe gidildiği görülmekte olup bununla birlikte sınıf seviyelerinin artışıyla beden eğitimi ve spor dersinin kazanım sayılarında da azalmanın varlığı dikkat çekmektedir. Tabloda Millî Eğitim Bakanlığı'nın 2018 yılında güncellediği Öğretim Programı kazanımlarına bakılarak bu kazanımlarını yeterlilikler çerçevesinde bireyin eğitimi, sosyal çevresi, iş olanakları vb. kriterlerle örtüşerek hazırlandığı görülmektedir.

Şekil 1. Öğrenme Kazanımları (MEB, 2006b).

Öğrenme kazanımları bireyin gelişim dönemleri temel alınarak gelişim özellikleri dikkate alınıp yapılan bilimsel çalışmalarla desteklenip ihtiyaçlar ile harmanlanarak belirlenmektedir (MEB, 2006b).

Tablo 8. Cumhuriyetten Günümüze Ortaöğretimde Beden Eğitimi Ders Saatleri

Yıllar	9.Sınıf	10. Sınıf	11. Sınıf	12. Sınıf
1927-1931	2	2	1	5
1931-1952	1	1	1	3
1952-1956	1	1	1	3
1956-1980	1	1	1	3
1980-1986	2	2	1	5
1986-1987	4	2	2	8
1987-1994	2	2	2	6

Cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren zamanla beden eğitimi ders saatlerinde belirli oranlarda artış olduğu özellikle ders saatlerindeki bu yükselişin 1980’li yıllardan itibaren daha da artarak devam ettiği tablo 8’de görülmektedir (İleli, 2007, ss.25-26).

Tablo 9. Okul Türlerine Göre Mevcut Beden Eğitimi ve Spor Dersi Haftalık Ders Çizelgesi (TTKB Haftalık Ders Çizelgeleri, 2022)

Okul Türü	S/Z	Hazırlık	9. sınıf	10. Sınıf	11. Sınıf	12. Sınıf	Toplam
Anadolu Lisesi	Z	-	2	2	2	2	8
	S (4)	-	2	2	2	2	8
Hazırlık sınıfı bulunan Anadolu Lisesi	Z	2	2	2	2	2	10
	S (4)	-	2	2	2	2	8
Sosyal Bilimler Lisesi	Z	4	2	2	2	2	12
	S	-	2	-	-	-	2
Fen Lisesi	Z	-	2	2	2	2	8
	S (4)	2	2	-	2	2	8
Güzel Sanatlar Lisesi (Müzik)	Z	-	2	2	2	2	8
	S (3)	-	2	-	2	2	6
	Z	-	2	1	2	2	7

Güzel Sanatlar Lisesi (Türk Halk Müziği)	S (3)	-	2	-	2	2	6
Güzel Sanatlar Lisesi (Türk Sanat Müziği)	Z	-	2	2	2	2	8
	S (3)	-	2	-	2	2	6
Güzel Sanatlar Lisesi (Görsel Sanatlar)	Z	-	2	2	2	2	8
	S (2)	-	2	-	2	2	6
Anadolu İmam Hatip Lisesi	Z	-	2	1	1	1	5
	S (2)	-	-	-	1	1	2
Hazırlık Sınıfı Bulunan Anadolu İmam Hatip Lisesi	Z	2	2	1	1	1	7
	S (2)	-	-	-	1	1	2
Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	Z	-	2	2	2	-	6
	S (2)	-	-	-	-	-	-

Beden eğitimi ve spor ders saatlerinde lise öğreniminin 3 yıl olduğu 2009 yılına kadar azalma, 2005- 2006 yılında 12 yıllık kesintisiz eğitime geçilmesi ve beraberinde zorunlu dersler ve seçmeli derslerin programa dahil edilmesi sonucunda artış sağlandığı görülmektedir.

4. SONUÇ

Türkiye’de beden eğitimi ve spor dersi ile ilgili çalışmalar, 20. yüzyılda başlamıştır. Cumhuriyetin ilanı ile bu çalışmalar Mustafa Kemal Atatürk’ün sağlıklı, güçlü bireyler yetiştirme hedefi ile hız kazanmıştır. Cumhuriyet dönemi ile birlikte beden eğitimi ve spor dersi, yoğun çalışmalarla yapılan değişiklik ve gelişmelerle sistemli bir yapıya oturtulmaya çalışılmış, anayasada yer bularak, okullarda zorunlu ders haline getirilmiştir. Jimnastik adıyla verilmeye başlayan dersler zamanla içeriğinde çeşitlilikler ve ihtiyaçlara cevap verme konusundaki değişikliklerle birlikte beden eğitimi ve spor öğretim programlarında yerini almıştır.

Beden eğitimi ve spor dersi 1920’li yıllarda gelişmeye başlamıştır. Başlangıçta sadece askeri okullarda ve erkek öğrencilere verilen bir ders olarak uygulanmakta iken zamanla modernleşen ve gelişen Cumhuriyet Türkiye’sinde kız öğrencilerinin de beden eğitimi ve spor derslerine katılmalarına izin verilmiştir. İlkokul, ortaokul ve liselerde 1930’lu yıllardan itibaren okutulmaya başlanmış ve milli eğitim ders müfredatlarına dahil edilmiştir. 1980’li yıllarda yürürlüğe konulan beden eğitimi programları günümüz beden eğitimi ve spor dersi öğretim programlarına temel oluşturmuş. 2005 yılında yapılan yapısal bir değişiklikle öğretmen merkezli olan program öğrenci-öğretmen merkezli bir sistemle düzenlenmiş, öğrencilerin ilgi, ihtiyaçları doğrultusunda öğrenciler için aktif öğrenme yaşantıları ve özelleştirilmiş bir eğitim sunmayı hedeflemiştir. Zaman içinde ders saatlerinde, ders içeriklerinde birçok değişiklik geçiren beden eğitimi ve spor dersleri, 2017-2018 yılında yapılan güncellemelerle öğretmen ve öğrenci ihtiyaçlarını karşılamayı hedefleyen Millî Eğitim Bakanlığı öğretmen kılavuz kitabını oluşturmuştur. Aynı yıl içinde beden eğitimi ve spor dersi adını almıştır. 2011 yılında ders saatlerinde artışa gidilmiş, ardından beden eğitimi ve spor derslerine engellerinden dolayı katılamayan ve muaf tutulan öğrenciler için bireyselleştirilmiş eğitim programı uygulaması başlatılarak bu öğrencilerin beden eğitimi ve

spor derslerine en üst düzeyde katılımlarının sağlanması amaçlanmıştır. Zorunlu derslerin yanında seçmeli beden eğitimi ve spor dersleri uygulamasına gidilerek öğrencilerin spor ile daha fazla zaman geçirmeleri hedeflenmiştir.

Yapılan döküman inceleme kapsamındaki araştırmalar göstermektedir ki; beden eğitimi ve spor dersi bir ülkenin geleceği ve mihenk taşı olan çocuklarımızın sağlıklı, mutlu, zinde bir gelişim göstermesi için süreç içinde okul müfredatlarında yerini bulmuş, güncellemeler yaşayarak ve geliştirilerek öğretim süreçlerinde kullanılmaya devam etmektedir. Modern çağımızın, gelişen teknolojik olanakların toplumlara sunmuş olduğu kolaylıklar (ulaşım araçları, ev ve iş yerlerindeki makine-teçhizat, besin öğelerinin bol üretimi, sosyal devlet anlayışı, dijitalleşme gibi) dolayısı ile yan etkilerinin giderilmesinde beden eğitimi ve spor önemini ve varlığını sürdürmeye devam etmektedir.

Öneriler

Beden eğitimi ve spor dersinin öğretim programlarında yapılan güncellemeleri, çocukların bütüncül bir şekilde fiziksel, duygusal, sosyal ve bilişsel açıdan gelişimine yönelik ayrıntılı şekilde ele alınmış ve düzenlenmiş olmasına rağmen uygulamada yaşanan zorluklar ve bunlara yönelik alınması gereken önlemlerin güncellenen öğretim programlarıyla paralel şekilde planlanması gerekmektedir. Fiziki şartların eksikliği ve yetersizliği, öğrenci ve sınıf sayılarındaki artış, iklim ve coğrafi koşulların zorluğu gibi etkenler, öncelikle spor salonları, malzeme ve öğretmen ihtiyacını gündeme getirmekte olup beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin de güncellenen programlara uygun şekilde mesleki gelişim seminerleri/atölye çalışmalarına katılımlarına imkân verecek ortamlar sağlanması önerilmektedir. Ayrıca ülkemizde artan obezite oranının engellenmesinde önleyici hekimlik uygulaması olarak öğrencilere zorunlu egzersiz yapma fırsatı veren beden eğitimi ve spor ders saatlerinin haftanın tüm günlerine birer ders saati olarak eklenmesi toplum sağlığını korumak açısından yararlı olacaktır.

5. KAYNAKLAR

Abalı, A. (1974). *Cumhuriyetimizin 50. Yılında Gençlik ve Spor*. Ankara: Ulus Basımevi, Ankara.

Akşam Gazetesi 6 Temmuz 1931:4.

Akşam Gazetesi, 16 Haziran 1931:4.

Akşam Gazetesi, 9 Temmuz 1931:10.

Akşam Gazetesi, 14 Haziran 1931:3.

Altuntaş, H. (2019) *Beden Eğitimi ve Spor Dersinin Türk Eğitim Sistemindeki Yeri*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kırıkkale Üniversitesi.

Arun, A. C. (1990). Türkiye'de Cumhuriyet devrinde beden eğitimi öğretmeni yetiştirme çalışmaları ve aşamaları, *Beden Eğitimi ve Spor Araştırmaları Dergisi*, 1 (1), 9-13.

Aslan, A. (2018). Systematic Reviews and Meta-Analyses. *Acta Medica Alanya*, 2(2), 62-63.

Aydın, E., Temel, A., & Kangalgil, M. (2022). Geçmişten günümüze ortaöğretim beden eğitimi ve spor dersi öğretim programlarının incelenmesi. *Journal of Global Sport and Education Research*, 5 (1), 99-117. DOI: 10.55142/jogser.1113312.

Bilir, P. (2008). Yeni beden eğitimi öğretim programı ve köy enstitülerinde beden eğitimi derslerinin yapılandırmacı öğretim yaklaşımı açısından değerlendirilmesi, *Sportmetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 2008, 6 (3), 145-150.

Cicioğlu, H. (1985). *Türkiye Cumhuriyeti'nde İlk ve Orta Öğretim*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları.

Cumhuriyet Gazetesi, 4/1/1933:2.

Çelik, H.S. (2010). *Atatürk Döneminde Halk- Devlet İlişkileri (1923-1938)*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi.

Demirhan, G. (1992). Lise ve dengi okullar beden eğitimi dersi öğretim programının program geliştirme ilkeleri açısından değerlendirilmesi. *Spor Bilimleri Dergisi*, 3(3), 36-46.

Dewey, J. (1939). *Türk Maarifi Hakkında Rapor, Maarif Vekilliği Ana Programa Hazırlıklar*, Seri 6, No: 1. İstanbul: İstanbul Devlet Basım Evi, 54

Ergün, M. (1982). *Atatürk Devri Türk Eğitimi*, Ankara.

Eski, M. (2017). Türkiye'nin Eğitim Çıkmazı ve Atatürk, *Osmanlı Araştırmaları*, 49 (49), 469-474. DOI: 10.18589/oa.591016.

Fer, S. (2005). *1923 Yılından Günümüze Cumhuriyet Dönemi İlköğretim Programları Üzerine Bir İnceleme*, (Cumhuriyet Dönemi Eğitim Politikaları Sempozyumu), Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi ve Başbakanlık Atatürk Kültür, Dil Ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Araştırma Merkezi, 7-9 Aralık, İstanbul, Türkiye.

Gazo, E.W. (1996). John Dewey in Turkey: an Educational Mission, *Journal of American Studies of Turkey*, 3:15-42.

Gülüm, V. (2008). *Adana İlindeki Beden Eğitimi Öğretmenlerinin İlköğretim Okullarında Uygulanmakta Olan Beden Eğitimi Öğretim Programına Yönelik Görüşlerinin Değerlendirilmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çukurova Üniversitesi, Adana.

Günay, N. (2013). Atatürk döneminde Türkiye'de beden eğitiminin gelişimi ve gazi beden terbiyesi bölümü, *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, 29: 72-100. http://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2014_04/01092806_haftalikderscizelgesi_ilkorta.pdf. <http://ttkb.meb.gov.tr/www/haftalik-derscizelgeleri/kategori/7>.

İleli, A. (2007). *Ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi dersinden beklentileri ve doyum düzeyleri (Sakarya İl Örneği)* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi, Sakarya.

İslam, A., & Dever, A. (2022). Erken Cumhuriyet Döneminde Köy Okullarında Beden Terbiyesi Dersi (1923-1950). *Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 12 (2), 489-508 . DOI: 10.48146/odusobiad.1103576.

Kalemoğlu, Y. (2011). Türkiye ve İngiltere'deki ilköğretim beden eğitimi dersi öğretim programlarının öğretmen görüşlerine göre karşılaştırmalı olarak incelenmesi. (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Gazi Üniversitesi, Ankara.

Kaptan, S. (1998). *Bilimsel Araştırma ve İstatistik Teknikleri*. Ankara: Tekışık.

Karaçam, Z. (2013). Sistematik derleme metodolojisi: Sistematik derleme hazırlamak için bir rehber. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*, 6(1), 26-33.

Kırpık, G. (2014). Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşunun ilk yıllarında talim ve terbiye kurulunun sınav sistemi, geçiş ve denklik meseleleri ile ilgili aldığı kararlar. (Cumhuriyetin Kuruluşundan Günümüze Eğitimde Kademeler Arası Geçiş ve Yeni Modeller Uluslararası Kongresi), s.45-58.

Kurun Gazetesi, 2/10/1938.

Kurun Gazetesi, 5 Mayıs 1938:2.

Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) (2006b). *İlköğretim beden eğitimi dersi (1-8. sınıf) öğretim programı ve kılavuzu*. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü.

Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) (2009). *Ortaöğretim beden eğitimi dersi öğretim programı (9 - 12. Sınıflar)*.

Öçalan, M., & Erdoğan, M. (2009). Ortaöğretim kurumlarında beden eğitimi dersinin amaçlarının gerçekleştirme düzeyi. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 3 (3), 280-291.

Özçakır, S. (2016). 100 yıl öncesinde Türkiye'de beden eğitimi öğretimi ve günümüzdeki yansımaları. *Spor Bilimleri Dergisi*, 26 (1), 18-25. DOI: 10.17644/sbd.237570.

Özmaden, H. (1999). *Cumhuriyet dönemi ilk spor teşkilatı Türkiye idman cemiyetleri ittifakı (1922-1936)'nın yapılanma sürecinde beden eğitimi ve sporun fonksiyonları, fonksiyonlardaki değişimler ve toplumsal hayata etkileri* (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Marmara Üniversitesi, İstanbul.

Resmî Gazete 16 Temmuz 1938:10301.

Resmî Gazete 11 Nisan 2012:28261.

Şinforoğlu, O. T. (2015). *Selim Sırrı Tarcan ve İsveç Jimnastiği: beden eğitiminde İsveç modelinin II. meşrutiyet dönemi Türk eğitim sistemine entegrasyonu* (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Gazi Üniversitesi, Ankara.

T.T.K.K, 97-30.7.1929 (TTKB) 3.12.1987 tarih ve 232 sayılı kararı.

Talim Terbiye Kurul Başkanlığı (TTKB) (2022). Haftalık Ders Çizelgeleri. <https://ttkb.meb.gov.tr/www/haftalikders-cizelgeleri/kategori/7>.

Tarcan, S. (1933). *Köy Mekteplerinde Beden Terbiyesi*. İstanbul: Devlet Matbaası.

Tazegül, Ü. (2022). Cumhuriyetin ilk yılları çağdaş beden eğitimi ve öğretimi. *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, 10 (31), 138-154.

TebliğlerDergisi(2018).<http://tebligler.meb.gov.tr/index.php/tuem>

-

TebliğlerDergisi(2019).<http://tebligler.meb.gov.tr/index.php/tuem>

-

TebliğlerDergisi(2020).<http://tebligler.meb.gov.tr/index.php/tuem>

-

Tebliğler Dergisi(2021).<http://tebligler.meb.gov.tr/index.php/tuem>

Türk Tarih Kurumu kararları (TTK) (1928). Karar Numarası: 4, Karar tarihi: 22 Ocak 1928.

Unat, F. R. (1964). *Türk Eğitim Sisteminin Gelişmesine Tarihi Bir Bakış*. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.

Ünal, F. & Ünal, M. (2010). Türkiye’de Ortaöğretim Programlarının Gelişimi. *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 5 (1), 110-125.

Vakit Gazetesi, 3 Nisan 1929:4.

Vakit Gazetesi, 5 Temmuz 1931.

Yaylacı, F. (1998). İlköğretim okulları beden eğitimi dersi öğretim programının değerlendirilmesi. *AKÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 1;95-106.

Yücel, H. A. (1993). *Milli Eğitimle İlgili Söylev ve Demeçler*. Ankara: T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları.